

Flora- en faunaonderzoek

Plan Willaerlaan - Wilgenhof Scherpenzeel

Flora- en faunaonderzoek

Plan Willaerlaan - Wilgenhof Scherpenzeel

Titel	Flora- en faunaonderzoek Plan Willaerlaan – Wilgenhof Scherpenzeel
Uitvoering	Bureau Bleijerveld/Ruimte voor Advies
Opdrachtgever	Buro Boot Plesmanstraat 5 3900 AM Veenendaal
Datum	29 november 2013
Status	Definitief (4 ^e versie)

Bureau
Bleijerveld

Andringastrjitte 27
8495 JZ Aldeboarn

tel 0566-632073
fax 0566-632074

mbleijerveld@planet.nl

www.ruimtevooradvies.nl

INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doel	
1.2	Opzet onderzoek	
1.3	Actualisatie onderzoek	
1.4	Plangebied en ingreep	
2	WETTELIJK KADER	4
2.1	Inleiding	
2.2	Flora- en faunawet	
2.3	Natuurbeschermingswet	
2.4	Ecologische hoofdstructuur	
2.5	Rode lijsten	
3	RESULTATEN	7
3.1	Gebiedsbeleid	
3.2	Veldonderzoek flora	
3.3	Veldonderzoek fauna	
4	CONCLUSIES	10

Bijlage I: Ecologisch Werkprotocol Willaerlaan-Wilgenhof Scherpenzeel

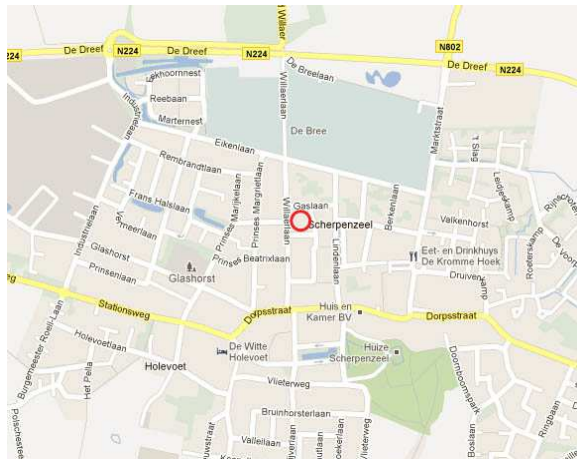
Bijlage II: Logboek

Bijlage III: Compensatie Nieuwbouw

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

In het centrum van Scherpenzeel bevinden zich enkele blokken bebouwing. Het voornemen bestaat om de woningen te slopen ten behoeve van nieuwbouw. Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Flora- en faunawet (Ff-wet), Natuurbeschermingswet (NB-wet) en het Streekplan.

Figuur 1. Globale ligging plangebied (cirkel).

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een zogenaamde *quick scan* van beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningaanvragen in het kader van de Ff-wet respectievelijk NB-wet.

Een *quick scan* betreft een beoordeling van de aanwezige natuurwaarden in en rond het plangebied. Bronnenonderzoek, een terreinbezoek en ecologische kennis vormen de basis van de beoordeling. De *quick scan* is een momentopname en geen standaard veldinventarisatie waarbij meerdere veldrondes in een seizoen worden uitgevoerd. Een *quick scan* geeft daardoor een beperkter beeld dan een standaard veldinventarisatie. Omdat het onderzoek een momentopname betreft kan geen rekening worden gehouden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en –beheer na afloop van het onderzoek.

1.2 Opzet onderzoek

Bij de beoordeling van het plangebied is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden in de regio. Daarvoor is zover mogelijk en nodig gebruik gemaakt van diverse verspreidingsatlassen en de website van Waarneming. Voor de ligging van beschermde gebieden is gebruikgemaakt van diverse overheidswebsites. Op 7 november 2011 is het plangebied bezocht. Daarbij is gelet op de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten en indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). Verder is het terrein beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde soorten (habitatbeoordeling). In het zomerhalfjaar van 2012 is een vleermuisonderzoek uitgevoerd met het oog op eventuele verblijfplaatsen in de woningen. Daarbij is tevens aandacht besteed aan vaste nestplaatsen van Huismus en Gierzwaluw. Voor de details van het onderzoek wordt verwezen naar paragraaf 3.4.

1.3 Actualisatie onderzoek

Tussen het flora- faunaonderzoek en de daadwerkelijke uitvoering van het project liggen enige jaren. Daarom is op 21 november 2013 het plangebied opnieuw bezocht om te controleren of de oorspronkelijke onderzoeksresultaten nog representatief zijn. Tevens is de buurt rond het plangebied beoordeeld op potentie voor vleermuizen.

Uit de controle is gebleken dat er vrijwel niets wezenlijks is gewijzigd in de oorspronkelijke situatie wat betreft de staat van de woningen en de opgaande begroeiing. Met het oog op de sloop zijn in de tussentijd geen renovatieprojecten of iets dergelijks uitgevoerd. Er is daarom geconcludeerd dat de oorspronkelijke onderzoeksresultaten nog actueel zijn.

1.4 Plangebied en ingreep

Het plangebied wordt gevormd door enkele blokken bebouwing, gelegen tussen de Gaslaan, Willaerlaan en Wilgenhof. Op het voormalige gasfabriekterrein staan achttien seniorenwoningen en een blok garageboxen. Alle woningen hebben één woonlaag met een vliering en beschikken over een pannendak. De dakrand bevindt zich op circa 2,5 meter. Geen van de daken beschikt over een vogelschroot. Van de woningen aan de Willaerlaan is de spouw niet geïsoleerd. Bij de overige woningen is dit wel het geval. De toegankelijkheid van de spouw voor vleermuizen is moeilijk. De gevels bezitten alleen net boven de grond ventilatiegaten. Bij alle woningen van de Wilgenhof en het zuidelijke blok van de Willaerlaan zijn de gaten afgedekt met een fijn roostertje en niet bruikbaar als toegang. De ventilatiegaten van de twee noordelijke blokken aan de Willaerlaan (rode daken) bestaan uit open stootvoegen.

De woningen beschikken over kleine tuinen, waarvan de meesten voor een belangrijk deel zijn verhard. De tuinbeplanting bestaat uit lage sierbeplanting, coniferen en dergelijke. Met het oog op een eventuele uitbreiding van het plangebied zijn ook twee particuliere woningen in de zuidwesthoek bij het onderzoek betrokken. Dit zijn reguliere woningen met drie woonlagen en een pannendak. Het openbaar groen wordt gevormd door gazon en lage heggen. Dwars op de Gaslaan ligt een kleine groenstrook met lage heggen en enkele berken, Spaanse aken, een esdoorn en een plataan. Het plangebied grenst aan alle zijden aan woonwijken. Op en rond het terrein is geen oppervlaktewater aanwezig.

Het voornemen bestaat om de huidige bebouwing te slopen en de vervuilde bodem te saneren. Op de locatie worden 14 grondgebonden woningen en 16 appartementen gerealiseerd. Uit de sanering volgt dat alle aanwezige groen verdwijnt.

Figuur 2. Luchtfoto met contour plangebied (geel).

Figuur 3. Ontwerpschets toekomstige situatie.

Foto 1. Westzijde plangebied aan de Willaerlaan.

Foto 4. Noordzijde plangebied aan de Gaslaan.

Foto 2. Zuidzijde plangebied aan de Wilgenhof.

Foto 5. Garageboxen aan de Gaslaan.

Foto 3. Oostzijde plangebied aan de Wilgenhof.

Foto 6. Groenstrookje aan de Gaslaan.

2 WETTELIJK KADER

2.1 Inleiding

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. De bescherming is geregeld in respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. In deze twee wetten zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetlands-Convention, Conventie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar.

2.2 Flora- en faunawet

De bescherming van dier- en plantensoorten in Nederland is geregeld via de Flora- en faunawet. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen kan op grond van artikel 75 worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Een ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld door de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I.

Verbodsbepalingen

Art. 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op andere wijze van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.

Art 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.

Art 10: Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.

Art 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.

Art 12: Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.

De beschermde soorten zijn ondergebracht in drie tabellen die elk een ander beschermingsregime kennen.

In tabel 1 zijn de algemene beschermde soorten ondergebracht. In geval van ruimtelijke ingrepen, en bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van tabel 1 een vrijstelling van de verbodsbepalingen.

In tabel 2 zijn de minder algemene beschermde soorten ondergebracht. In geval van ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van tabel 1 een vrijstelling van de verbodsbepalingen, mits men werkt op basis van een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. In overige gevallen is een ontheffing noodzakelijk, waarbij een lichte toetsing wordt toegepast.

In tabel 3 zijn de strikt beschermde soorten ondergebracht, waaronder bijlage 4-soorten van de Habitatrichtlijn. In geval van bestendig gebruik en beheer geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen (uitgezonderd art. 10), mits men werkt op basis van een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is in alle gevallen is een ontheffing noodzakelijk, waarbij een zware toetsing wordt toegepast.

Bij lichte toetsing wordt één criterium gehanteerd:

1) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Bij zware toetsing worden drie criteria gehanteerd:

1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang,

2) er is geen alternatief,

3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (Art. 2). Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Per 26 augustus 2009 is de beoordeling van ontheffingen en het gebruik van gedragscodes gewijzigd als gevolg van uitspraken van de Raad van State. Verder is de lijst uitgebreid van vogels waarvan de nestplaats jaar rond is beschermd. Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn is het alleen nog mogelijk ontheffing te krijgen op grond van een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. Ontheffing op basis van belang j ' de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling' van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten is niet meer mogelijk. Met betrekking tot de soortgroep vogels kan daarnaast ook geen ontheffing meer worden aangevraagd op basis van belang e 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'

Er is nadruk komen te liggen op het voorkomen van negatieve effecten. Bij ingrepen die negatieve effecten hebben zijn er twee mogelijkheden:

1. Mitigatie

Wanneer door toepassing van mitigerende maatregelen negatieve effecten kunnen worden voorkomen, is een ontheffing niet meer verplicht.

2. Ontheffing

Wanneer mitigatie niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd.

ontheffing

Bij de beoordeling dienen de volgende vragen in onderstaande volgorde te worden beantwoord:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- Is er een wettelijk belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Dienst Regelingen beoordeelt vervolgens of het wettelijk belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en).

Tabel 2-soorten

Tabel 2-soorten worden getoetst aan de gunstige staat van instandhouding. Een gedragscode kan ook uitkomst bieden voor Tabel 2-soorten. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit. Daarbij moet worden aangetoond dat precies zo wordt gewerkt als de gedragscode aangeeft.

Vogels

Voor vogels is ontheffing alleen mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b) *
- Veiligheid van het luchtverkeer (c)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)

Tabel 3-soorten

Bijlage 1-soorten

Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 is ontheffing mogelijk op grond van alle belangen uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1-soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep.

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn

Voor Bijlage IV-soorten uit Tabel 3 alleen ontheffing mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

2.3 Natuurbeschermingswet

De NB-wet heeft de bescherming en instandhouding van natuurgebieden met een hoge ecologische waarde in Nederland als doel. Daartoe zijn gebieden aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn (VR-gebieden), Habitatrichtlijn (HR-gebieden) en het Verdrag van Ramsar (Wetlands). Verder vallen ook Beschermde Natuurmonumenten onder de NB-wet. De VR- en HR-gebieden worden samengevat onder de noemer Natura 2000. Voor de Natura 2000-gebieden worden/zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor specifieke vogelsoorten of habitats. Deze kunnen van gebied tot gebied verschillen. De vier genoemde gebieden kunnen overlappen. Activiteiten die een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden zijn verboden. Dat geldt ook voor activiteiten buiten de gebieden die een negatief effect hebben binnen het gebied. Voor activiteiten is een vergunning mogelijk. Een vergunning wordt pas afgegeven wanneer een zogenaamde 'habitattoets' is doorlopen. Hieruit moet blijken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en geen verstoring van soorten optreedt. Een vergunning wordt afgegeven door de betreffende Provincie.

2.4 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De begrenzing van de EHS wordt door de provincie vastgesteld en is in verwerkt in provinciale streekplannen. Per eenheid zijn natuurdoeltypen geformuleerd. In of in de nabijheid van EHS-gebieden zijn handelingen verboden die de waarden, kenmerken of functies van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van groot openbaar belang. In dat geval dienen negatieve effecten wel te worden gecompenseerd.

2.5 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Flora- en faunawet nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

3 RESULTATEN

3.1 Gebiedsbeleid

Het plangebied ligt in het centrum van Scherpenzeel en maakt geen deel uit van een beschermd gebied. Rond Scherpenzeel liggen onderdelen van de Ecologische Hoofdstructuur. Er bestaat geen relatie tussen het plangebied en de EHS. Een negatief effect op beschermde gebieden als gevolg van de uitbreiding is uitgesloten

3.3 Veldonderzoek flora

Natuurlijke vegetatie is in het plangebied beperkt tot tredgemeenschappen, stikstofrijke zomen en pioniersgemeenschappen. Er kwamen algemene soorten van stedelijk gebied, zoals Paarse dovenetel, Ruw beemdgras, Straatgras, Hondsdraf, Grote brandnetel en Madeliefje. Bedreigde of beschermde soorten zijn niet aangetroffen. De kans op het voorkomen van dergelijke soorten is uitgesloten.

3.4 Veldonderzoek fauna

Zoogdieren

Alle inheemse soorten zoogdieren worden beschermd door de Flora- en faunawet. In het plangebied zijn geen zoogdieren of sporen daarvan aangetroffen. Het terrein is alleen geschikt voor zoogdieren van stedelijk gebied als Egel en Huisspitsmuis. Het voorkomen van strikter beschermde soorten is uitgesloten.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3/bijlage IV HR). Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen voorkomen in boomholten en kunstwerken als gebouwen. De bomen in het plangebied zijn ongeschikt als verblijfplaats. De woningen zijn wel geschikt. Het gaat dan vermoedelijk vooral om de ruimten onder pannen en achter daklijsten. De spouw is moeilijk tot niet toegankelijk via ventilatiegaten in de gevel en het is niet bekend of de spouw op een andere wijze benaderbaar is. De woningen aan de Wilgenhof zijn geïsoleerd. Omdat ze uit de jaren zestig stammen moet het om na-isolatie gaan. Dit zou betekenen dat die spouwen niet geschikt zijn als verblijfplaats. Omdat er potentie bestaat voor verblijfplaatsen, zijn de woningen in het zomerhalfjaar onderzocht op aanwezigheid van verblijfplaatsen. Het onderzoek bestond uit vier bezoeken. De bezoeken zijn afgelegd op de volgende data:

Datum	periode	Temperatuur	weertype
29 mei	Ochtend	10°C	Mooi, droog, windarm
23 juni	Avond	15°C	Mooi, droog, windarm
29 augustus	Avond	20°C	Mooi, droog, windarm
9 september	Avond	20°C	Mooi, droog, windarm

De bezoeken duurden van zonsondergang tot twee uur daarna of vanaf twee uur voor zonsopgang tot zonsopgang. Op de laatste datum is het terrein ook rond middernacht voor circa een uur onderzocht, speciaal gericht op baltsende vleermuizen. De weersomstandigheden tijdens de bezoeken waren gunstig voor het inventariseren van vleermuizen, dat wil zeggen windarm, droog en voldoende warm (> 10°C). Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van een *bat detector* (Pettersson D 240x). Zonodig konden hoogwaardige digitale geluidsopnamen worden gemaakt voor soortanalyse. De aanwezigheid van Huismus en Gierzwaluw is aansluitend of voorafgaand aan het vleermuisonderzoek onderzocht.

In het plangebied zijn twee soorten vleermuizen waargenomen, namelijk Ruige dwergvleermuis en Gewone dwergvleermuis. Ruige dwergvleermuis is alleen in het najaar waargenomen. Het ging om enkele exemplaren. Gewone dwergvleermuis is op alle data

vastgesteld. Het betroffen lage aantallen die rond uit- en invliegtijd kortstondig in het plangebied aanwezig waren. Sommige exemplaren foerageerden enige tijd in het plangebied. Op 29 mei is bij huisnummer 36 één invliegende Gewone dwergvleermuis gezien. Het exemplaar vloog vermoedelijk bij de onderrand van de daklijst in. Op de latere data zijn geen verblijfplaatsen meer gevonden. In het najaar zijn geen baltsende vleermuizen aangetroffen. Het plan is niet van invloed op vlieg- en foerageerroutes.

Figuur 4. Locatie verblijfplaats Gewone dwergvleermuis (cirkel).

Figuur 5. Dakrand met toegang tot verblijfplaats.

Vogels

Alle inheemse broedvogels zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid tussen vogels zonder en met vaste broedplaatsen. Van vogels zonder vaste broedplaats zijn alleen de broedsels beschermd en niet het leefgebied. Van vogels met een vaste broedplaats is naast de broedplaats (jaarrond) ook het functionele leefgebied beschermd. In het plangebied is weinig groen aanwezig, dat bovendien voornamelijk lage begroeiing betreft. Van de vogels zonder vaste verblijfplaats is het plangebied alleen geschikt voor algemene soorten van stedelijk gebied, zoals Merel, Houtduif, Roodborst, spreeuw en Winterkoning.

Wat de soorten met een vaste verblijfplaats betreft, is het plangebied kenmerkend voor Huismus en Gierzwaluw. Constructietechnisch gezien zijn de woningen in ieder geval voor Huismus geschikt als nestplaats. Het dak beschikt over 'bolle' dakpannen met veel ruimte tussen dak en pan en de ruimten zijn toegankelijk wegens het ontbreken van een vogelschroot. Een negatieve factor is de lage positie van de dakrand (ca. 2,5 m.). Over het algemeen bevinden nestplaatsen zich op drie meter of hoger. Zover zichtbaar is het lood op de daken in goede conditie en sluit het goed aan, zodat nestplaatsen onder lood niet voor de hand liggen. Voor Gierzwaluw zijn de woningen minder geschikt vanwege de geringe hoogte van de woningen. Verder steekt de goot ver uit, zodat de onderste rij dakpannen vermoedelijk niet toegankelijk is voor deze soort. Achter de goot is de constructie niet geschikt als nestplaats en het lood sluit te nauw aan. Wel geschikt lijken de gevelpannen van de kopse gevels. In het algemeen worden die regelmatig als toegang gebruikt door Gierzwaluw. In de directe omgeving liggen voor beide soorten echter geschiktere woningen, namelijk hogere woningen van voor de jaren zeventig met een pannendak. Huismus en Gierzwaluw zijn wel in de omgeving gezien, maar er zijn geen aanwijzingen dat zij in het plangebied broeden. Huismus was in de buurt rond het plangebied alom aanwezig met ondermeer zingende mannetjes, met name ten westen van het plangebied (Pr. Irenelaan). In het plangebied is Huismus tijdens geen enkel bezoek waargenomen. Gierzwaluw is wel boven de buurt waargenomen in hoogvliegende groepen. Nestindicerend gedrag is niet vastgesteld, dat wel zeggen laagvliegende vogels, scheervluchten, schijninvluchten en

dergelijke. Op grond hiervan is geconcludeerd dat Huismus en Gierzwaluw niet in het plangebied nestelen.

Amfibieën en reptielen

Alle inheemse soorten amfibieën en reptielen worden beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied heeft een stedelijk karakter zonder oppervlaktewater in de omgeving. Op grond hiervan zijn alleen algemene soorten amfibieën te verwachten van tabel 1, zoals Gewone pad en Bruine kikker. Het terrein voldoet niet aan de habitateisen van reptielen. Het voorkomen van strikter beschermde soorten amfibieën en reptielen is uitgesloten.

Vissen

In het plangebied komt geen oppervlaktewater voor. Een negatief effect op vissen is uitgesloten.

Dagvlinders en libellen

Het plangebied en de directe omgeving daarvan voldoen niet aan de habitateisen van beschermde soorten dagvlinders en libellen. Een negatieve invloed van het plan op deze soorten of hun habitats is uitgesloten.

Overige ongewervelden (kevers, weekdieren en kreeftachtigen)

Het plangebied voldoet aan geen van de habitateisen die de overige beschermde soorten ongewervelden aan hun leefgebied stellen. Een negatieve invloed van het plan op deze soorten of hun habitats is uitgesloten.

4 CONCLUSIES

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in of in de omgeving van beschermde gebieden. Een negatief effect op beschermde gebieden ten gevolge van het plan is uitgesloten.

Flora

- Er zijn geen bedreigde of beschermde plantensoorten aangetroffen. Het voorkomen van bedreigde en strikter beschermde soorten is uit te sluiten.

Fauna

- De ingreep kan een negatief effect hebben op algemene zoogdieren en amfibieën van tabel 1. Voor soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling in geval van ruimtelijke ingrepen.
- Het voorkomen van algemene broedvogels zonder vaste nestplaats is mogelijk wat betreft de woningen en de opgaande begroeiing
- Het plangebied is niet van belang als broedgebied voor vogels met een vaste nestplaats.
- T.p.v. huisnr. 36 was een kleine zomerverblijfplaats van Gewone dwergvleermuis aanwezig.
- Het plan is niet van invloed op vlieg- en foerageroutes.
- Een negatief effect op beschermde soorten van overige soortgroepen is uitgesloten.

Uit het onderzoek komen naar voren dat het plan – wat strikter beschermde soorten betreft – een negatief effect kan hebben op vleermuizen en broedvogels zonder vaste nestplaatsen. Het is verboden om vaste verblijfplaatsen van vleermuizen te vernietigen of onbruikbaar te maken. Daarnaast is het verboden verblijfplaatsen van vleermuizen en broedsels van vogels in het algemeen te verstoren.

Effecten vleermuizen

Door de sloop gaat een kleine zomerverblijfplaats van één exemplaar verloren. Het verblijf heeft geen kraam- of paarfunctie. Een winterverblijf is onwaarschijnlijk. Kleine zomerverblijven worden gebruikt door solitaire mannetjes of ongepaarde vrouwtjes. De eisen die aan dit soort verblijven wordt gesteld zijn lager dan die van andere soorten verblijven en de beschikbaarheid van kleine zomerverblijven is groot in een stad. Het belang van de gevonden verblijfplaats is dus niet groot.

De huidige nieuwbouw biedt aan vleermuizen niet per definitie ruimte om te verblijven. Dit betekent dat het voorkomen op de bewuste locatie niet op lange termijn verzekerd is. Vleermuizen kennen het strengste beschermingsregime. Naast een vermelding in tabel 3 staan alle soorten ook in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Dit betekent dat de vleermuis zelf en het gehele leefgebied beschermd zijn, dat wil zeggen verblijfplaatsen en vlieg- en foerageroutes. Dit betekent dat er alles aan moet worden gedaan om negatieve effecten te voorkomen.

Effecten broedvogels zonder vaste rustplaats

Het plangebied is beperkt geschikt voor broedvogels. Te verwachten zijn algemene soorten van stedelijk gebied, bijvoorbeeld Merel, Winterkoning, Heggenmus en Roodborst. Broedsels zijn te verwachten in de opgaande begroeiing en in de gebouwen. Wanneer de werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden is een negatief effect op broedvogels te verwachten. Van vogels zonder vaste rustplaats zijn alleen de broedsels beschermd. Het is verboden om broedsels te verstoren of te vernielen. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk.

5 MITIGATIE EN COMPENSATIE

Uit de effectbeoordeling komt naar voren dat de werkzaamheden een negatief effect kunnen hebben op vleermuizen, verblijfplaatsen van vleermuizen, vogels en broedsels van vogels. Hieronder worden maatregelen beschreven om deze effecten te voorkomen.

vleermuizen

Mitigatie

- Om schade aan exemplaren te voorkomen worden werende maatregelen genomen. Deze bestaan uit het blootleggen van besloten ruimten, waardoor de potentiële verblijfplaatsen ongeschikt worden. Eventueel aanwezige vleermuizen kunnen dan vertrekken.
- De werende maatregelen worden in principe genomen in de minst kwetsbare perioden, dat wil zeggen oktober-half november of half maart-april. Omdat de gebouwen geen kraam- of baltsfunctie hebben, is in dit geval de gehele periode van half maart tot half november geschikt.
- Tussen het nemen van de werende maatregelen en de sloop liggen minimaal vijf dagen waarvan de avondtemperatuur minimaal tien graden Celsius bedraagt.
- De werende maatregelen bestaan in dit geval uit het verwijderen van boeiboorden en het aanbrengen van gaten langs de boven- en onderrand van de gevels.
- Voorafgaand aan de daadwerkelijke sloop vindt een controle plaats om vast te stellen of inderdaad geen vleermuizen meer aanwezig zijn.
- In het onderhavige geval wordt voorgesteld **geen** tijdelijke voorzieningen aan te brengen in de periode tussen werende maatregelen en oplevering nieuwbouw. De verblijfplaats is van gering belang en het aantal betrokken exemplaren is zeer klein. In de omgeving van het plangebied staan grote aantallen oudere woningen. Op basis van een omgevingscheck is geconcludeerd dat het uitgesloten is dat het exemplaar geen alternatief kan vinden in Scherpenzeel.
- Bovenstaande maatregelen worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen.

Compensatie

- In de nieuwbouw worden voorzieningen geïntegreerd of de constructie dusdanig aangepast dat het gebouw op lange termijn duurzaam ruimte biedt aan vleermuizen om in te verblijven. De maatregelen moeten minimaal geschikt zijn voor de gevonden soorten en de functie. De daadwerkelijke maatregelen worden te zijner tijd vastgesteld in samenspraak met de opdrachtgever. Het is raadzaam dit in een vroeg stadium van het ontwerp te doen.
- Bovenstaande maatregelen worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen.

Broedvogels zonder vaste nestplaats

Mitigatie

- De voorbereidende maatregelen, dat wil zeggen de sloop en het verwijderen van groen, worden buiten het broedseizoen van vogels uitgevoerd. De piek van het broedseizoen beslaat de periode half maart-half juli. Eerdere en vooral latere broedgevallen kunnen optreden, met name van duiven. Het raadzaam om de werkzaamheden uit te voeren buiten de periode 1 maart-half augustus. In de periode november-februari is de kans op broedsels vrijwel uitgesloten.

- De sloop kan ook in het broedseizoen plaatsvinden, mits het groen reeds is verwijderd en maatregelen zijn genomen om nesten in de gebouwen te voorkomen. In dat geval vindt controle op aanwezigheid van nesten plaats voorafgaand aan de sloop.
- Bovenstaande maatregelen worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen.

Compensatie

- Ten aanzien van broedvogels zonder vaste nestplaats is geen compensatie vereist.

BIJLAGE I: Ecologisch Werkprotocol Willaerlaan-Wilgenhof Scherpenzeel

- > Dit protocol dient op het werkterrein aanwezig te zijn.
- > De uitvoerder is verantwoordelijk voor de naleving van het protocol.
- > Bij controle door het bevoegd gezag dient dit protocol te worden overhandigd.
- > Voor vragen over het protocol of bij calamiteiten m.b.t. de Flora- en faunawet wordt verwezen naar:

Dhr. M. Bleijerveld
T 0566-632073
M 06-40559568
bleijerveld@ruimtevooradvies.nl

Inleiding

Woningcorporatie Woonstede is voornemens om seniorenwoningen aan de Willaerlaan en Wilgenhof in Scherpenzeel te slopen om plaats te maken voor nieuwbouw. In één van de gebouwen is een klein zomerverblijf van één exemplaar Gewone dwergvleermuis gevonden. Daarnaast zijn broedsels van vogels zonder vaste nestplaatsen op het terrein te verwachten. In dit ecologisch werkprotocol zijn maatregelen opgenomen om schadelijke gevolgen voor beschermde soorten en hun leefgebied te voorkomen.

Algemeen

- Tijdens de werkzaamheden wordt een logboek bijgehouden van de toegepaste maatregelen en de data van uitvoering. Van het werkprotocol is een exemplaar beschikbaar op het werkterrein. De werknemers zijn op de hoogte van de inhoud en de locatie van het werkprotocol.
- De werkzaamheden worden begeleid door een deskundige op het gebied van vleermuizen en broedvogels.

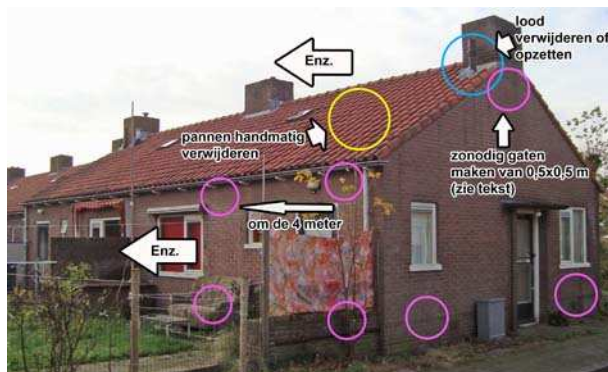
Maatregelen voor sloop

- Om schade aan vleermuizen te voorkomen worden werende maatregelen genomen. Deze bestaan uit het blootleggen van besloten ruimten, waardoor de potentiële verblijfplaatsen ongeschikt worden (zie figuren).
- De werende maatregelen worden in principe genomen in de minst kwetsbare perioden, dat wil zeggen oktober-half november of half maart-april. Omdat de gebouwen geen kraam- of baltsfunctie hebben is in dit geval de gehele periode van half maart tot half november geschikt.
- Tussen het nemen van de werende maatregelen en de sloop liggen minimaal vijf dagen waarvan de avondtemperatuur minimaal tien graden Celsius bedraagt.
- De werende maatregelen bestaan in dit geval uit het verwijderen van dakpannen, loodslabben, daklijsten (alleen grijze daken) en het aanbrengen van gaten langs de boven- en onderrand van de gevels. Het verwijderen van daklijsten is alleen nuttig als er na het verwijderen van de pannen nog besloten ruimten bestaan. Het aanbrengen van gaten in de gevels is alleen nuttig als er een luchtspouw aanwezig is, de spouw toegankelijk is voor vleermuizen vanaf de bovenkant (alleen grijze daken) en het verwijderen van de pannen de spouw aan de bovenzijde niet heeft blootgelegd.
- Voorafgaand aan de daadwerkelijke sloop vindt een controle plaats om vast te stellen of inderdaad geen vleermuizen meer aanwezig zijn.

- Tijdelijke voorzieningen die kunnen dienen als verblijfplaats worden niet aangebracht
- Bovenstaande maatregelen worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen (zie kader).

Maatregelen voor rooien begroeiing

- Het rooien van begroeiing vindt m.b.t. broedvogels in ieder geval buiten de periode 1 maart-half juli plaats.
- Eerdere en vooral latere broedgevallen kunnen optreden, met name van duiven. Bij uitvoering in de periode half juli-november is het raadzaam de begroeiing te controleren op bewoonde nesten. In de periode december-februari is de kans op broedsels vrijwel uitgesloten.
- Bovenstaande maatregelen worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen (zie kader).

Werende maatregelen t.a.v Willaerlaan (rode pannen).

! Het aanbrengen van gaten in de gevels is alleen nodig als de spouw een luchtspouw bevat én de spouw aan de bovenzijde open is én het verwijderen van de pannen de spouw niet openlegt.

Werende maatregelen t.a.v Willaerlaan/Wilgenhof (grijze pannen).

! Het aanbrengen van gaten in de gevels is alleen nodig als de spouw een luchtspouw bevat én de spouw aan de bovenzijde open is én het verwijderen van de pannen de spouw niet openlegt.

Het verwijderen van de daklijsten is alleen nodig als er na het verwijderen van de pannen nog een besloten ruimte bestaat.

Maatregelen voor overige strikt beschermde soorten

De aanwezigheid van overige strikt beschermde soorten beperkt zich tot de mogelijke aanwezigheid van broedvogels zonder vaste nestplaats in de gebouwen, met name Spreeuw. De kans op broedvogels in de gebouwen is klein wanneer de pannen verwijderd zijn, maar bijvoorbeeld gaten in de muur vergroten die weer. Het is daarom raadzaam de daadwerkelijke sloop ook buiten het broedseizoen uit te voeren, dat wil zeggen buiten de periode half augustus-half maart. Het is mogelijk binnen het broedseizoen te slopen wanneer een inspectie uitwijst dat geen broedsels aanwezig zijn.

Zorgplicht

Algemeen

De planning en uitvoering van de werkzaamheden zullen worden begeleid door een deskundig ecooloog, lid van het Netwerk Groene bureaus. Deze ecooloog zal tijdens de uitvoering van de werkzaamheden (sloop, sanering en nieuwbouw) beschikbaar zijn voor vragen.

Als er tijdens de werkzaamheden beschermde soorten worden aangetroffen, dan wordt de deskundig ecooloog direct geïnformeerd; in overleg wordt gekeken hoe overtreding van de Flora- en faunawet kan worden voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan door het verplaatsen van dieren.

Bij vaststelling van streng beschermde soorten, anders dan Gewone dwergvleermuis, wordt het werkprotocol aangepast opdat (verdere) verstoring van deze soorten wordt voorkomen.

Broedgevallen

Broedgevallen van andere soorten dan hierboven vermeld zijn niet op voorhand uit te sluiten. Daarom wordt het plangebied kort voor aanvang van de werkzaamheden door een deskundig ecooloog gecontroleerd op het vóórkomen van broedgevallen. Als deze worden vastgesteld, wordt voorkómen dat de broedgevallen worden verstoord door het nemen van voorzorgsmaatregelen of het uitstellen van de werkzaamheden.

Permanente voorzieningen nieuwbouw

Om de verblijfmogelijkheden voor Gewone dwergvleermuis op termijn op peil te houden, worden in de nieuwbouw voorzieningen aangebracht. Het is nog niet in detail bekend hoe de constructie van de nieuwbouw eruit ziet, maar aangenomen is dat het om bakstenen muren gaat met een schuin pannendak. De eenvoudigste compensatiemaatregel is het integreren van vier vleermuisstenen in de gevels, bijvoorbeeld de vleermuiskoker 1FR van Waveka. De stenen moeten minimaal drie meter (hoger is beter) boven het straatniveau zijn geplaatst en verschillende microklimaten aanbieden. Dit laatste kan door de stenen op verschillende windrichtingen te plaatsen. Er zijn ook andere oplossingen mogelijk afhankelijk van de constructie van het gebouw. Te zijner tijd zal in overleg met de opdrachtgever/architect een keuze worden gemaakt uit de verschillende mogelijkheden.

Figuur 3. Vleermuiskoker 1FR.

Conform de soortenstandaard dienen voor elke aan te tasten of te verwijderen verblijfplaats vier nieuwe verblijfplaatsen worden gecreëerd. Deze zullen in de nieuwbouw worden opgenomen.

Samenvatting werkvolgorde

Voordat tot sloop kan worden overgegaan dienen verschillende voorbereidende werkzaamheden en voorzorgsmaatregelen te worden uitgevoerd. Achtereenvolgens:

Tabel 1: Samenvatting werkvolgorde

Periode	Soort	Betreft
15 maa-15 nov	vleermuis	- Werende maatregelen nemen (avondtemp min 10°C)
15 aug-28 feb	vogels	- Opgaande begroeiing verwijderen
15 aug-15 maa	Vleerm/vogels	- Voorkeursperiode sloop (min. 5 dgn na werende maatregelen)
15 maa-15 aug	Vleerm/vogels	- Slopen gebouwen (geen broedvogels in gebouwen aanwezig) - 5 dgn na werende maatregelen

Kortetermijneffecten

Gewone dwergvleermuis

Bij de voorgenomen werkzaamheden zullen door het slopen van het complex zonder het nemen van maatregelen om de functionaliteit te waarborgen, zomerverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis verloren gaan. Om het aantal potentiële verblijfplaatsen op peil te houden worden geschikte inpandige vleermuisvoorzieningen in de nieuwbouw gerealiseerd.

Overige soorten

Het ontoegankelijk maken en wegnemen van broedgelegenheid heeft geen korte termijneffecten; omdat de nesten daarvan niet jaarrond zijn beschermd. Er is derhalve geen verplichting om tijdelijke of permanente voorzieningen aan te bieden.

Omdat jaarrond beschermde nesten van bijvoorbeeld Huismus en Gierzwaluw niet te verwachten zijn, zijn kortetermijneffecten hierop niet van toepassing.

Langetermijneffecten

Door het aanbrengen van geschikte permanente voorzieningen voor vleermuizen in de nieuwbouw van het plangebied zal het aanbod aan mogelijkheden voor vaste verblijfplaatsen tenminste op het huidige peil blijven. De gunstige staat van instandhouding van de soorten is in de omgeving en landelijk niet in gevaar.

BIJLAGE II: Logboek

In te vullen na uitvoering van de ingevulde handelingen

[illegible]

BIJLAGE III: Compensatie Nieuwbouw

Nader uit te werken in architectuur van gebouwen.

Uitgangspunt: creëren van 4 verblijfplaatsen